

כדי לא ליפול בפח האיראני: ישראל וארה"ב נדרשות לתאם קווים אדומים ומסגרת זמנים

written by מאיר בן שבת | 25.04.2025

"אם האמריקאים ימשיכו לנקוט גישה קונסטרוקטיבית ויימנעו מלהציב דרישות לא הגיוניות נגיע להסכם טוב" [1] כך אמר השבוע שר החוץ האיראני- עבאס ערקאצ'י, ערב צאתו לביקור בסין, כדי לשוב ולקבל את תמיכתה בעמדת טהראן.

שיחתו של הנשיא טראמפ עם ראש הממשלה נתניהו וההודעה שהוציא בעקבותיה על כך ש"אנחנו באותו צד בכל הנושאים", לא גרמו לדאגה מיוחדת בארמונו של "המנהיג-העליון".

כך גם לא דחיית מפגש הצוותים הטכניים שתוכנן ליום רביעי וייערך בשבת הקרובה לצד פגישת ראשי המשלחות.

מבחינת האיראנים בעצם קיומו של המשא ומתן הם כבר זוכים בשורה של רווחים:

1. חסינות מפני התקפה צבאית נגד איראן כל עוד מתנהל המו"מ.
2. זמן יקר [2] לשיקום יכולות ההגנה האווירית שנפגעו בתקיפה הישראלית באוקטובר ולהגדלת מלאי הנשק ההתקפי.
3. פתח מילוט מפני החלטות גורליות לאיראן שעלולות בדיון מועצת הנגידים של סבא"א ב-9 יוני השנה. דיון זה צפוי לקבוע אם איראן עומדת בהתחייבויותיה ב"הסכם הגרעין" ובהתאם למסקנותיו תתקבל ההחלטה על הפעלת מנגנון ה-Snapback שיאפשר להטיל עליה מחדש את הסנקציות שהוסרו בעקבות ההסכם ב-2015.
4. כירסום בעמדות הפתיחה מולה [3] כבר עתה היא יכולה לרשום כהצלחה את הגבלת המשא ומתן לעניין הגרעין לבדו ואת הנכונות להתדיין על תכנית גרעין אזרחית.
5. חיזוק מוראלי לגורמי המשטר והקלה אפשרית בלחצים מבית בעקבות המסר המעודד שהשיחות מעבירות על האפשרות להתפתחויות שיביאו לשינוי חיובי במצב הכלכלי.
6. חיזוק -לפחות זמני -במעמדה המדיני והאזורי של איראן [4]בעקבות הירידה בציפיות להכרעתה הצבאית.
7. יצירת מתיחות (אמיתית או מדומה) בין ירושלים לווינגטון, ביחוד מול ממשל כל כך אוהד לישראל ובתחילת כהונתו.

ישראל נידרשת לתיאום עם ארה"ב בשלושה נושאים:

▪ הקווים האדומים להסכם.

▪ מסגרת-הזמנים למיצוי השיחות

▪ המהלכים שיבוצעו אם לא יושג הסכם.

"הקווים האדומים" חייבים לכלול ביטול מוחלט (השמדה או הוצאה מידי איראן) של היכולות שעלולות לשמש לגרעין צבאי: (חומרים, רכיבים, מתקנים) הטלת-מגבלות על תכנית הטיילים, קביעת מנגנון לפיקוח אפקטיבי ולענישה אוטומטית על הפרות, הטלת מגבלות וענישה על מעורבות בטרור, בהפצת נשק ובהפעלת כוחות פרוקסי. כל זאת באופן תמידי וללא מועד לפקיעת תוקף.

באשר למסגרת הזמנים לדיון מועצת הנגידים של סבא"א ב-9 יוני, אמור לסמן את הד-ליין לכך. נכון יהיה לסכם זאת ובמקביל להמשיך במאמצי ארה"ב למימוש אופציית ה-Snapback לחידוש הסנקציות.

אשר למהלכים אם לא יושג הסכם § נכון להמעיט את הדיבורים על כך ולהשאיר זאת לדיונים הפנימיים.

הדאגה הישראלית מפני הגעה להסכם לא טוב § מובנת, אך אין לראות זאת כתוצאה מוכרחת. טראמפ מבין את הסיכונים בהסכם כזה. הוא הרי היה זה שהגדיר את ה-JCPOA מ-2015 כ"הסכם נוראי" ופרט את חולשותיו. הטיעונים מאז רק קיבלו משנה תוקף. לא נדרש כיום דמיון נועז כדי להבין את הסכנה מהחיבור שבין משטר אסלאמי קיצוני, טילאות מודרנית ויכולות גרעיניות.

אם הערוץ המדיני לא ישא את התוצאות המקוות מבחינתו של טראמפ (בהנחה שהן ישקפו גם את עמדת ישראל) יהיה בכך לא רק להצדיק אלא אף לחייב את כיווני הפעולה האחרים להסרת האיום האיראני. ולכך § גם לכך § צריך להתכונן.

המלחמה בעזה: ישראל נידרשת להכריע בין שלוש חלופות

בחלוף כחודש מאז חידוש הלחימה בעזה, ישראל ניצבת על פרשת דרכים באשר למהלכי הבאים.

בפני הדרג המדיני שלוש חלופות מרכזיות:

▪ הגעה ל"עסקה כוללת" שתביא להחזרת החטופים תוך ויתור על השגת המטרות האחרות של המלחמה.

▪ התקפה נרחבת ועצימה על רצועת עזה § במטרה לכבוש את השטח, להחיל בו ממשל צבאי ולהשמיד את יכולות חמאס.

▪ המשך הלחץ המדוד § מתוך תקווה שהשפעתו לאורך זמן תוביל את חמאס לנקודת-

"עיסקה כוללת" תשאיר את חמאס כגורם הכוח המרכזי

מבחינת ישראל, עיסקה כוללת בתנאי חמאס, משמעה ויתור על יעד מרכזי של המלחמה – השמדת יכולות חמאס- והשלמה עם הישגותיו כגורם הכוח המרכזי בעזה, שישלוט בה בפועל, בכל דגם שלטוני. צה"ל יאלץ לסגת מכל שטחי הרצועה לקווי ה-6 באוקטובר ולהגן על ישראל, בלי נוכחות בעומק-השטח ובלי שליטה ביטחונית אפקטיבית בציר-פילדלפי ובמעבר-רפית, שדרכם חמאס יוכל להתעצם.

בחלופה זו, ישראל תיאלץ לאפשר את שיקום-הרצועה ובחסותו חמאס יוכל לחפור מנהרות, לייצר אמל"ח ולשקם את שאר יכולותיו.

חלופה זו תביא להתחזקות חמאס בכל האזור וביחוד ביו"ש – שם נהנה כבר כיום מתמיכה רחבה.

היא תגביר את המוטיבציה של גורמי הטרור לחטוף בני ערובה במסגרת פיגועים גם כדי להבטיח את שרידות המפגעים.

עיסקה כזו תביא גם להחמצת ההזדמנות היסטורית שניתנה ב"יוזמת טראמפ" ובנוסף לכך לחיזוק תפיסת ה"צומוד" המושרשת בתודעה הפלסטינית.

בחמאס שומעים את הקולות בישראל, על האפשרות ללכת לעיסקה כוללת ולחדש את הלחימה לאחר החזרת החטופים. לכן, הם מתעקשים על ערבויות בינלאומיות. יותר מכך, סינכרון תהליך שיחרור החטופים עם הנסיגה של כוחות צה"ל ותחילת השיקום, יחמיר את הדילמה באשר לחידוש הלחימה וזה עוד לפני שאלות הלגיטימציה – מבית ומחוץ, המחירים וההשפעה בנושאים האחרים שעל סדר היום.

באשר להתניית שיקום הרצועה בפירוז חמאס, דוברי האירגון הגדירו זאת כחלומות בהקיץ. הדרך היחידה להוציא מחמאס את נשקו היא בכוח.

כשיזהו המצב אפשר להבין מדוע הקבינט ממוקד רק בחלופות הלחץ המדורג או הלחימה העצימה.

יתרונה של החלופה המתונה הוא בסיכוייה להביא לשחרור חטופים נוספים ובעלויותיה המוגבלות. היא גם לא מבטלת את האפשרות ואת החובה להמשיך אחר כך לתימרון עצים. ואולם, כדי למצותה חיוני לשלב מהלכים שאינם מבוצעים כיום: שליטה מוחלטת על חלוקת הסיוע ההומניטארי, תקיפת מאגרי דלק ומזון של חמאס, חיסולים של מנהיגים בשטח ובחול – וקידום "יוזמת טראמפ" להוצאתם מהשטח של רבים המייחלים לכך. _

אם האחדות קשה להשגה – לפחות לא להעמיק את הקרע

רבות דובר ונכתב על הסמיכות שבין יום השואה לימי הזיכרון והעצמאות. סמיכות זו הפכה לאחד מסמליה הבולטים של הזהות הישראלית.

כוחם המיוחד של הימים הללו נובע מהחיבור שביניהם: מפגש עם השואה מבליט את הערך העצום של התקומה, צמידותו של יום הזיכרון ליום העצמאות מחבר בין בין מצבנו – כריבוניים בארצנו – לבין מצבותינו, המספקות עדות אילמת למחיר.

ישראל ניצבת כיום באחת מנקודות השבר הקשות בתולדותיה. הקרע ששב ונפער בין חלקי החברה הוא עמוק ורחב. המחלוקת חצתה כבר מזמן את המגרש הפוליטי ונכנסה לרבדים אחרים במערכות החיים, בחברה ובקהילה. היא חדרה גם את המעטפת שגוננה על תחומי הביטחון והשכול, שנתפסו כקודש הקודשים של החברה, מעוזי האחדות והממלכתיות.

מדינת ישראל משולה לספינה שמשייטת במים סוערים, בסביבה מאיימת, נזהרת מלעלות על שרטון. האחריות להובילה לחוף מבטחים מוטלת על הקברניט, אך על כל אחד מאיתנו מוטלת החובה להימנע ממעשים שיהיו עלולים לגרום לטביעתה. צוואתם של הקדושים ושל בני משפחותיהם לאחדות, צריכה להדהד בנו בכל יום ובכל שעה. אם האחדות קשה מדי להשגה בעת הזו – לפחות שלא נעמיק את הקרע.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 25.04.2025.